

Politisk kronik 1. halvår 2010

Lektor Lars Bille

Institut for Statskundskab, Københavns Universitet

Det negative udfald af FN's klimakonference i København i december 2009, COP15, det danske formandskabs håndtering af forløbet og statsminister Lars Løkke Rasmussens uheldige ledelse af plenarforsamlingen havde givet regeringen og især statsministeren en dårlig international og national presse, der satte spørgsmål ved hans evner som statsmand. Den dårlige presse fortsatte i den første tid af 2010.

Statsministeren måtte i et timelangt samråd i Folketingets finansudvalg den 21. januar forsvare sig mod anklager fra oppositionen for i juni 2009 at have påvirket de borgerlige statsrevisorer til at bryde med den langvarige tradition der var for, at de i enighed afgav deres udtalelser. Helge Adam Møller (K) og Svend Erik Hovmand (V) havde afgivet en mindretalsudtalelse, der ikke sluttede op om flertallets kritik af Lars Løkke Rasmussens overbetaling til de private sygehuse, da sundhedsministeriet var under hans ledelse. Han karakteriserede sagen som en storm i et glas vand, oppositionen hævdede, at der var blevet pillet ved nogle vigtige principper i demokratiet. Påstand stod mod påstand, og samrådet bragte ikke nogen afklaring. Men pressen havde berettet om »en sag«.

Den næste indtraf, da Lars Løkke Rasmussen

meldte afbud til et møde den 22. januar med ambassadører fra 80 lande, et møde som han selv havde inviteret til. Det er usædvanligt, at diplomater offentligt fremsætter kritik, men det gjorde de nu i utilfredshed med hans afbud. Der måtte ligge tungtvejende årsager bag. Den danske opposition ville ikke forfølge sagen yderligere, da statsministeren oplyste, at han var blevet forhindret af personlige årsager. Men der var »en sag«.

Den næste opstod, da statsministeren med kone og børn i begyndelsen af februar holdt ferie på Tenerife uden for skolernes normale vinterferie. Det faldt nogle for brystet, fordi det signalerede manglende respekt for skolernes arbejde, og at statsministeren tilsyneladende var af den opfattelse, at der gjaldt andre regler for ham end for alle andre. Der var »en sag«.

Dårlige sager i medierne påvirker drypvis vælgernes vurdering af partier og personer. Meningsmålingerne kunne således vise, at 63 procent af vælgerne syntes, at Lars Løkke Rasmussen ikke gjorde det godt som statsminister. Anonyme kilder kunne berette til pressen, at der var voksende bekymring internt i Venstre, og at man nu måtte se at få statsministeren ud af ringhjørnet og erobre ringens midte.

Det var på den baggrund, at han hjemvendt fra vinterferien afsatte et helt pressemøde den 10. februar til at svare på spørgsmål om disse sager, om han var i krise, om han var sur og underskudsagtig, om der var grænser for, hvor normal en familie man kan have som statsminister og flere spørgsmål i samme kategori.

Den alvorligste sag begyndte, da Politiken den 26. januar på forsiden kunne bringe en historie om, at kilder i Forsvarsministeriet i april 2007 havde lækket fortrolige oplysninger til pressen om udsendelse af danske jægersoldater til Irak. Informationerne var givet inden Udenrigspolitisk Nævn havde modtaget en fortrolig orientering om udsendelsen. Filminstruktør Christoffer Guldbrandsen hævdede, at han havde en lydoptagelse, der dokumenterede, at det var forsvarsminister Søren Gades personlige rådgiver Jacob Winther, der stod bag lækagen. Dermed var Forsvarsministeriet og forsvarsministeren igen havnet i en meget belastende situation. Var Søren Gade vidende om kildens identitet eller var han måske selv kommet til at tale over sig? Spørgsmålene var mange under Folketingets spørgetid og i et samråd i Forsvarsudvalget, men hans svar bragte ikke nogen klarhed. Pressen fastholdt kildebeskyttelsen, så heller ikke fra den kant kom offentligheden nærmere en opklaring.

Den 22. februar meddelte Søren Gade, at han trak sig som forsvarsminister, og at han omgående ville udtræde af Folketinget og helt forlade politik. De seneste måneders sager om det forgæves forsøg på at få et fogedforbud mod udgivelsen af Jægerbogen, om den i Forsvarskommandoen fabrikerede arabiske oversættelse og senest om lækagesagen havde svækket tilliden til ham så meget hos flere af partierne bag forsvarsforliget, at han ikke mente at kunne fortsætte.

Hans afgang blev anledningen til, at den af mange kommentatorer længe ventede regeringsrokade nu ville blive iværksat af stats-

minister Lars Løkke Rasmussen. Nu kunne han sættes sit eget hold i stedet for at fortsætte med de ministre, han havde arvet fra sin forgænger Anders Fogh Rasmussen. Nu kunne han komme ud af ringhjørnet, vise handlekraft og styrke sin position som statsminister både internt i regeringen og over for oppositionen.

Det var derfor en omfattende rokade, han gennemførte (se ministerlisten i tabel 1). Antallet af ministre var fortsat 19, og fordelingen mellem de to regeringspartier blev også opretholdt med 13 til Venstre og 6 til Det Konservative Folkeparti. Antallet af kvindelige ministre steg til ni, den højeste andel nogensinde. Foruden Søren Gade, der som sagt ikke ønskede at fortsætte, var der seks, der ufrivilligt måtte forlade deres ministerpost uden at få en anden. Blandt ministerdebutanterne skal det bemærkes, at med udnævnelsen af Gitte Lillelund Bech fik Danmark for første gang en kvindelig forsvarsminister. Som leder af Det Konservative Folkeparti kunne Lene Espersen få gennemført sit længe nærede ønske om at blive udenrigsminister, Danmarks første, i stedet for partifællen Per Stig Møller. Det var en rokade som ikke blev lige vel modtaget af alle i hendes eget parti. Det skal også bemærkes, at Søren Pind, som ikke just havde haft en høj stjerne i Anders Fogh Rasmussens regeringstid, blev minister for udviklingsbistand.

Dansk økonomi stillede det nye ministerhold over for store kortsigtede og langsigtede udfordringer. På kort sigt var det regeringens vurdering, at Danmark skulle forbedre de offentlige budgetter i løbet af de næste tre år med 24 milliarder kroner for at kunne leve op til EU's krav om, at underskuddet højst måtte være tre procent af bruttonationalproduktet i 2013. På langt sigt viste prognoserne for den demografiske udvikling, at der i løbet af de næste årtier ville være væsentligt færre personer i den arbejdsdygtige alder og væsentligt flere ældre. Det ville derfor være vanskelig at

Tabel 1: Regeringen Lars Løkke Rasmussen 5. april 2009-23. februar 2010

Lars Løkke Rasmussen (V), Statsminister
Lars Barfoed (K) Transportminister (til 23.2.10)
Lars Barfoed (K), Justitsminister (fra 23.2.10)
Lars Løkke Rasmussen (V), Finansminister (til 7.4.09)
Claus Hjort Frederiksen (V), Finansminister (fra 7.4.09)
Claus Hjort Frederiksen (V), Beskæftigelsesminister (til 7.4.09)
Lene Espersen (K), Økonomi- og erhvervsminister (til 23.2.10)
Lene Espersen (K), Udenrigsminister (fra 23.2.10)
Per Stig Møller (K), Kulturminister og fra 8.3.2010 tillige kirkeminister
Brian Mikkelsen (K), Justitsminister (til 23.2.10)
Brian Mikkelsen (K), Økonomi- og erhvervsminister (fra 23.2.10)
Søren Gade (V), Forsvarsminister (til 23.2.10)
Kristian Jensen (V), Skatteminister (til 23.2.10)
Bertel Haarder (V), Undervisningsminister og minister for nordisk samarbejde (til 23.2.10)
Bertel Haarder (V), Indenrigs- og sundhedsminister (fra 23.2.10)
Hans Christian Schmidt (V), Transportminister (fra 23.2.10)
Helge Sander (V), Minister for videnskab, teknologi og udvikling (til 23.2.10)
Ulla Tørnæs (V), Minister for udviklingsbistand (til 23.2.10)
Eva Kjer Hansen (V), Minister for fødevarer, landbrug og fiskeri (til 23.2.10)
Connie Hedegaard (K), Klima- og energiminister (24.11.09)
Connie Hedegaard, (K), Minister for FN's klimakonference i København i 2009 (til 20.12.09)
Carina Christensen (K), Kulturminister (til 23.2.10)
Karen Jespersen (V), Velfærdsminister og minister for ligestilling (til 7.4.09)
Jakob Axel Nielsen (K), Minister for sundhed og forebyggelse (til 23.2.10)
Birthe Rønn Hornbech (V), Minister for flygtninge, indvandrere og integration og kirkeminister
Troels Lund Poulsen (V), Miljøminister (til 23.2.10)
Troels Lund Poulsen (V), Skatteminister (fra 23.2.10)
Inger Støjberg (V), Beskæftigelsesminister og minister for ligestilling (fra 7.4.09)
Inger Støjberg (V), Beskæftigelsesminister (fra 23.2.10)
Karen Ellemann (V), Indenrigs- og socialminister (fra 7.4.09)
Karen Ellemann (V), Miljøminister og minister for nordisk samarbejde (fra 23.2.10)
Lykke Friis (V), Klima- og energiminister (fra 24.11.09)
Lykke Friis (V), Klima- og energiminister og minister for ligestilling (fra 23.2.10)
Gitte Lillelund Bech (V), Forsvarsminister (fra 23.2.10)
Tina Nedergaard (V), Undervisningsminister (fra 23.2.10)
Søren Pind (V), Minister for udviklingsbistand (fra 23.2.10)
Henrik Høegh (V), Minister for fødevarer, landbrug og fiskeri (fra 23.2.10)
Benedikte Kiær (K), Socialminister (fra 23.2.10)
Charlotte Sahl-Madsen (K), Minister for videnskab, teknologi og udvikling (fra 23.2.10)

opretholde det økonomiske grundlag for de eksisterende velfærdsgoder på eksempelvis sundheds-, uddannelses-, social- og ældreområdet.

Den 24. februar fremlagde regeringen et nyt regeringsgrundlag »Danmark 2020 – viden, vækst, velstand og velfærd«. Det indeholdt 10 politiske mål og 76 konkrete forslag til, hvordan Danmark kom ud af den økonomi-

ske krise og blev et af verdens ti rigeste lande i 2020. De ti mål var bygget op omkring statsminister Lars Løkke Rasmussens tale på Venstres landsmøde i november 2009, hvor han præsenterede sin danske drøm, blandt andet at Danmark skulle være blandt de 10 lande i verden med det højeste arbejdsudbud, at danske skolebørn skulle være blandt de dygtigste i verden, at mindst et dansk universitet skulle ligge i top ti i Europa, at Danmark skulle være

blandt de ti lande, hvor man levede længst, at Danmark skulle være et grønt, bæredygtigt samfund og skulle være blandt verdens tre mest energieffektive lande, at Danmark skulle være blandt de bedste lande til at skabe lige muligheder for alle, at den offentlige sektor skulle være blandt de mest effektive i verden, at Danmark skulle være blandt de mest frie lande og blandt de bedste i Europa til integration. Visionen var nu lagt frem.

De 76 konkrete forslag skal ikke refereres her, blot at de dækkede et bredt spektrum af initiativer såsom en reform af førtidspensionen til sikring af at færre kom på førtidspension, en SU reform der motiverede de studerende til at blive hurtigere færdig med deres uddannelse, en særlig indsats mod ungdomsarbejdsløshed og langtidsledighed, offentliggørelse af de nationale test i folkeskolen, en ny kræftplan, tiltrækning af kvalificeret udenlandsk arbejdskraft, øgede afgifter på cigaretter og alkohol, en hjælpepakke til landbruget, flere boliger til hjemløse, fastlæggelse af en fattigdomsgrænse mv.

Samtidig med det nye regeringsgrundlag fremlagde regeringen dens konvergensprogram, altså planen for hvordan Danmark skulle opnå budgetforbedringer på 24 milliarder kroner frem til 2013 samt yderligere 7 milliarder fra 2013 for at nå regeringens mål om balance mellem statens indtægter og udgifter i 2020. Da finansminister Klaus Hjort Frederiksen afviste at finde pengene gennem øgede skatter, var en ansvarlig økonomisk politik ifølge ham nulvækst i det offentlige forbrug og at gennemgå de eksisterende budgetter med en tættekam for at finde besparelser.

Det havde bestemt ikke været problemfrit for regeringspartierne at enes om det nye regeringsgrundlag. Det var en kendt sag, at de konservative var stærke fortalere for en afskaffelse eller i det mindste en markant revision af efterlønsordningen. Så sent som

i begyndelsen af januar havde vicestatsminister Lene Espersen på Det Radikale Venstres traditionelle nytårsstævne i Nyborg foreslået, at partierne genåbnede velfærdsforliget fra 2006 og fremrykkede de forandringer i efterlønsordningen og pensionsalderen, der dengang var blevet aftalt.

Det var sød musik i de radikale øren, men til stor irritation for Venstre, som ikke mente det var realistisk politik, så længe Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti ikke erklærede sig parate hertil, og det gjorde de bestemt ikke. I følge forlydender i pressen skulle det være kommet dertil, at Lars Løkke Rasmussen havde truet med udskrivelse af valg, hvis Lene Espersen fortsat fremturede. I det nye regeringsgrundlag var spørgsmålet om en efterlønsreform og en reform af dagpengesystemet derfor sparket til hjørne med en nærmest intetsigende formulering om, at regeringen ville forfølge en aktiv reformpolitik.

Det er ikke helt ved siden af at påstå, at med fremlæggelsen af de ti mål, de 76 konkrete forslag og konvergensprogrammet havde regeringen de facto indledt valgkampen til det valg, der senest skulle afholdes i november 2011. Der skulle nu satses hårdt på at overbevise vælgerne om nødvendigheden af, at der blev ført en ansvarlige økonomisk politik, og at et genvalg af den siddende regering netop ville være den bedste garanti for, at det faktisk også skete.

Det er i det lys, at statsministeren fandt det hensigtsmæssigt, at Kristian Jensen forlod skatteministeriet for at blive Venstres gruppeformand. Han skulle stå i spidsen for partiets politikudvikling og geare dets organisation til næste valgkamp. Som et led heri gennemførte Venstre samtidig en sammenlægning af partiets politisk økonomiske sekretariat og pressetjeneste til et Center for Kommunikation og Politik for at sikre en mere slagkraftig og moderne kommunikation og et bedre beredskab til at reagere på initiativer fra oppositionen.

Udlændingepolitikken kom også i dette halvår til at spille en rolle. Det Konservative Folkeparti havde på sit sommergruppemøde i august 2009 fremlagt et værdipolitisk udspil, hvori indgik, at der skulle vedtages et forbud mod at bære burka i det offentlige rum. Det havde Venstre omgående afvist med den begrundelse, at det stred mod Grundloven og i øvrigt var inderligt overflødigt. Uenigheden i regeringen søgtes løst ved at nedsætte et udvalg, der skulle undersøge, hvordan brugen og udbredelsen af burkaer i det offentlige rum kunne begrænses.

Som et led i udvalgsarbejdet blev der gennemført en undersøgelse – hvis lødighed Dansk Folkeparti satte spørgsmålstegn ved – som viste, at der kun var to til tre kvinder i Danmark, der bar burka og 150 til 200, der bar niqab. Problemets kvantitative omfang var til at overskue, men var blevet til en sag for regeringen.

Den blev løst den 28. januar med, at der ikke blev indført et forbud, da den gældende lovgivning sagtens kunne bruges til at håndtere problemer med tildækkede kvinder i offentlige institutioner eller private virksomheder. Straffelovens § 260 om tvang skulle ændres, så strafferammen for at tvinge nogen til at bære en beklædningsgenstand, der skjuler vedkommendes ansigt, fordobledes til fire år. Desuden ændredes retsplejeloven, så et vidne ikke måtte bære ansigtsslør, medmindre dommeren undtagelsesvis tillod det. En dommer kunne i forvejen kræve at et vidne fjerne sit ansigtsslør. Dermed endte sagen med et stykke rendyrket symbolpolitik. Forløbet havde ikke gavnet regeringens renommé. Ved den endelige behandling af loven stemte Socialdemokraterne ja, Socialistisk Folkeparti undlod at stemme og Det radikale Venstre stemte nej.

Den 15. marts indgik regeringen og Dansk Folkeparti en ny og noget strammere udlændingeaftale på baggrund af et såkaldt ser-

viceeftersyn af udlændingeloven. Der indførtes et nyt point system for tildeling af permanent ophold for udlændinge fra lande uden for Norden og Europa. Ved at opnå 100 point mod tidligere 70 kunne vedkommende få ophold efter fire år mod tidligere syv. Desuden indførtes det, at flygtninge, der rejste på ferie i hjemlandet, kunne miste deres opholdstilladelse, at udlændinge først efter fire år og ikke tre, opnåede valgret til de kommunale valg, at forsørgelseskravet ved familiesammenføring strammedes, og der skulle indføres et nyt kursus i danske samfundsforhold og dansk kultur og historie.

Det Radikale Venstre afviste blankt aftalen, mens Socialdemokraterne ikke var afvisende og Socialistisk Folkeparti tøvende. Der var elementer i aftalen, de kunne støtte, men bestemt også nogle de var imod. Pointen var, at S og SF skulle være enige i udlændingspørgsmålet, og hvis deres fælles enighed lå for langt fra det, som de radikale kunne støtte, såedes der tvivl om troværdighed af et eventuelt regeringsalternativ.

Den 11. maj præsenterede Socialdemokraterne og Socialistisk Folkeparti i den gamle børsbygning i København »Fair Løsning«. Det var deres fælles oplæg til, hvordan Danmark bedst klarede de udfordringer, landets økonomi stod over for. De gav dermed også den besked til vælgerne, at der fandtes et klart alternativ til regeringens politik.

Planen sigtede mod at forbedre statens finanser med 48,5 milliarder kroner. Der blev ikke sat et årstal på, hvornår alle pengene skulle være i hus. Først skulle økonomien kickstartes ved at fremrykke offentlige investeringer i blandt andet renovering af nedslidte skoler, veje, og kloakker samt investeres i klimaforbedringer. Når der så var skabt vækst i økonomien, skulle gælden tilbagebetales. De to partier anerkendte ikke umiddelbart den korte tidshorisont frem til 2013, som regeringen arbejdede med i sin plan, men fokuse-

rede primært på den langsigtede økonomiske holdbarhed. Fornuften i det, regnede de med at kunne overbevise EU-systemet om og dermed overholde konvergenskravet til punkt og prikke, som Helle Thorning-Schmidt udtalte ved fremlæggelsen.

Et helt centralt led i »Fair Løsning« var forslaget om, at alle danskere skulle arbejde en time mere om ugen eller – som sloganet lød – 12 minutter mere om dagen. Det ville skaffe 15 milliarder kroner. Da det indebar ændringer i de overenskomster, arbejdsmarkedets parter havde indgået, ville en ny regering indkalde fagbevægelsen og arbejdsgiverne til forhandlinger om, hvordan den konkrete udmøntning af forslaget skulle være. Fagbevægelsen havde principielt accepteret at medvirke til – på den ene eller anden måde – at skaffe de 15 milliarder kroner. Det politisk væsentlige var, at det ifølge LO's formand Harald Børsting var et principielt tilsagn, der kun gjaldt, hvis der kom en ny regering. Denne klare politiske støtte til Socialdemokraterne og Socialistisk Folkeparti fra LO's top bekom ikke alle i fagbevægelsen lige godt. FOA's formand Dennis Kristensen advarede således mod, at fagbevægelsen igen blev tilknyttet en bestemt partifarve. Den skulle selvfølgelig også kunne indgå aftaler med den borgerlige regering.

»Fair Løsning« indeholdt dog andet og mere, end at alle skulle arbejde 12 minutter mere om dagen, selvom det unægtelig var den del af planen, der påkaldte sig absolut mest opmærksomhed i pressen. Retten til efterlønnen skulle bevares, men det skulle gøres mere attraktivt for den enkelte at udskyde tidspunktet for benyttelsen af denne ret. Der skulle vedtages en mindre modregning i efterlønnen for dem, der havde noget arbejde. Efterlønsbidraget skulle hæves til gengæld for en sænkning af a-kassebidraget. Der skulle ryddes op i de mange støtteordninger til erhvervslivet, men gives en særlig støtte til virksomheder i yderområderne. Den finansielle sektor kunne belave sig på en øget beskatning og de multi-

ationale selskaber på en skrapere skatteligning. Dagpengesystemet skulle moderniseres ved eksempelvis at indføre en kortere dagpengeperiode mod at ydelsen blev sat op. En førtidspensionsreform skulle gennemføres blandt andet for at få unge førtidspensionister tilbage på arbejdsmarkedet.

Beskæftigelsesfradraget skulle sættes op, så alle fik en lettelse af skatten på arbejde, at afgifterne på cigaretter, fedt, sukker skulle hæves og indtægter på over en million kroner skulle pålægges en ekstraskat, millionærskatten. Flere unge skulle hurtigere få en uddannelse blandt andet gennem en SU-reform, mere undervisning på universiteterne og en garanti for praktikplads for dem, der var i gang med en erhvervsuddannelse. Ventelistegarantien skulle sættes op fra en til to måneder for ikke livstruende sygdomme. Brugen af private konsulenter skulle begrænses mærkbart og en oprydning i råd og nævn og medicinudgifter gennemføres. Og meget mere.

Helle Thorning-Schmidt erklærede ved fremlæggelsen, at fordi planen fokuserede på langsigtet holdbarhed, fordi der blev sat reformer i gang, der skabte vækst, fordi man ikke var bange for at tale om de skatter, der skulle betales, fordi den viste hvordan man kunne arbejde sig ud af krisen i stedet for at spare sig ud af den, var planen mere ansvarlig, end den politik regeringen havde lagt frem. Den fandt på sin side ikke overraskende, at »Fair Løsning« netop ikke var ansvarlig.

Den tilsidesatte EU's tidsplan for indfrielsen af konvergenskravet, den løste ikke problemerne nu og her. Tværtimod forværrede den dem ved at øge de offentlige udgifter for lånte penge. Planen var meget konkret, når det gjaldt om at bruge penge, men endog meget luftig, når pengene skulle tilbage i kassen for at genskabe balance i økonomien. Der var således ingen som helst garanti for, at de 15 milliarder kroner, som en øget arbejdstid

skulle skaffe, ville blive en realitet. Fugle på taget, hed det.

Som sagt var det en forventelig reaktion. Nok så interessant var imidlertid de radikales reaktion. Den radikale leder Margrethe Vestager kunne se tydelige radikale indrømmelser. Det gjaldt for eksempel ideen om, at danskerne skulle arbejde mere, at selskabsskatten ikke skulle være hårdere, at efterlønskontingentet skulle sættes op og ikke mindst, at der blev åbnet for at diskutere dagpenge. Hun ville dog stadig stille krav om store reformer af efterløn og dagpenge. Altså moderat positiv og, som hun udtrykte det, et grundlag for yderligere samtaler.

Den 19. maj fremlagde regeringen et udspil til en økonomisk handlingsplan, »Genopretningspakken«, som konkretiserede, hvordan den offentlige økonomi skulle forbedres med 24 milliarder fra 2011 til 2013. Hovedpunkterne i planen var, som allerede bebudet i konvergensplanen, at det offentlige forbrug skulle holdes fuldstændig i ro i den periode. Det nye var, at de automatiske stigninger i overførselsindkomsterne, der var aftalt i satspuljeforliget, skulle suspenderes, så udbetalingerne i kroner og øre forblev uændrede. Den automatiske årlige stigning i beløbsgrænsen for skattefradrag skulle ligeledes fastfrys. Endvidere skulle den i forbindelse med skattereformen i 2009 planlagte forhøjelse af indkomstgrænsen for topskatten i 2011 udskydes i to år. Som en symbolsk gestus skulle ministrene gå fem procent ned i løn.

Indholdet af planen viste, at der nu var indtrådt ganske nye tider i dansk politik. For det første blev skattestoppet reelt opgivet. Det havde været et af de absolut vigtigste elementer i regeringens politik siden 2001, i alt 3.094 dage, som det fremgik af tælleren på Venstres hjemmeside. Ved fremlæggelsen af planen erkendte statsminister Lars Løkke Rasmussen da også, at den toårige suspension i skattesystemet ikke var i fuld overens-

stemmelse med skattestoppet. Han skyndte sig dog at tilføje, at regeringen ikke foreslog en eneste ny skat.

For det andet var fremlæggelsen også et farvel til den såkaldte Hjort-doktrin. Den blev formuleret, da Anders Fogh Rasmussen i 1998 havde overtaget ledelsen af Venstre efter Uffe Ellemann Jensen. Han og partisekretær Claus Hjort Frederiksen formulerede en strategi, der skulle skaffe Venstre statsministerposten. Den gik ud på at berolige og gøre de velfærdsglade midtervælgere trygge, at undgå politiske initiativer der gjorde ondt på større vælgergrupper og – belært af Socialdemokraternes smertelige oplevelser med at indgå efterlønsforliget med Venstre i 1998 – at sørge for at vælgerne var grundigt forberedte på alle større reformer og ændringer, inden de blev lanceret.

Med »Genopretningsplanen« lagde Lars Løkke Rasmussen således Fogh-æraen endegyldigt bag sig. Han trådte nu selv i karakter som statsminister. Tiderne var ganske enkelt blevet markant ændret, og det krævede markant andre initiativer og strategier. Kontraktpolitikken var ikke længere brugbar. De negative internationale konjunkturer nødvendiggjorde, at der nu skulle satses på økonomisk ansvarlighed og økonomisk troværdighed. Det måtte nødvendigvis gøre ondt, før det kunne blive bedre, eller som han formulerede det på pressemødet: Regeringen bad alle danskere om at klare sig de næste 730 dage for det, de i kroner og øre allerede havde. Gjorde de det, ville regningen være betalt.

Flertallet for »Genopretningsplanen« blev fundet på sædvanlig vis, nemlig i forhandlinger alene med Dansk Folkeparti. Socialdemokraterne og Socialistisk Folkeparti forlod efter 40 minutter hos finansministeren forhandlingerne. Det samme gjorde Det radikale Venstre, da deres krav om reformer af efterlønnen blev afvist af regeringen. Dansk Folkeparti var grundlæggende enig med re-

geringen, men ønskede at rette op på den sociale balance i forslaget af hensyn til pensionisterne og kontanthjælpsmodtagerne, at skåne kommunerne for nedskæringer på 4 milliarder samt at skære i udviklingsbistanden og børnechecken.

Den 25. maj nåede de frem til et forlig, der indeholdt væsentlige ændringer i forhold til regeringens oprindelige forslag. Suspenderingen af satsforhøjelserne på overførselsindkomsterne var faldet bort. Dermed havde regeringen ikke brudt satspuljeforliget. I stedet blev det besluttet at halvere dagpengeperioden fra fire til to år. Fastfrysningerne af alle skattesatser blev fastholdt, og udskydelsen af topskattelettelsen blev forlænget med yderligere et år, så grænsen først skulle hæves i 2014. Desuden blev der indført et loft over fradrag af kontingent til fagforeninger på 3.000 kr årligt, udviklingsbistanden blev beskåret ved at fastfryse beløbet i kroner og øre frem til 2014, og der indførtes et loft over børnepengene på 30.000 kroner årligt pr. familie, hvilket især ville ramme familier med mere en to børn, typisk indvandrerfamilier. Kommunerne slap for sparekravet på 4 milliarder kroner mod at levere nulvækst i tre år. En planlagt stor lettelse af jordskatterne for landbruget blev opretholdt.

Fagbevægelsen opfattede halveringen af dagpengeperioden og loftet over fradrag for fagforeningskontingent som en krigserklæring og som en hævn for, at fagbevægelsen kun ville gå ind i trepartsforhandlinger om længere arbejdstid med en ny regering. Halveringen og de 1,5 milliarder kroner der hermed sparede, var de radikale godt tilfredse med, men det satte Socialdemokraterne og Socialistisk Folkeparti i lidt af et dilemma. De ville ikke svare entydigt på, om de, hvis de kom til magten, ville tilbagerulle reformen og dermed miste de mange penge i statskassen og tillige lægge sig ud med de radikale, eller om de ville lade reformen stå ved magt.

De Konservative havde fået gennemført en af deres mærkesager, mens Dansk Folkeparti omvendt havde måttet give køb på deres modstand mod en dagpengereform. Derfor var der også lidt murren i baglandet. Med partiets støtte til så upopulære beslutninger, som der her var tale om, mente Pia Kjærsgaard, at partiet nu til fulde havde demonstreret, at det var modent til at påtage sig et regeringsansvar.

Afslutningsdebatten i Folketinget var usædvanlig skarp og bitter. Statsminister Lars Løkke Rasmussen brød kotyme for en sådan debat ved at bede om ordet umiddelbart efter Helle Thorning-Schmidts tale. Normalt tager statsministeren først ordet ved afslutning af debatten. Han ville fra debattens begyndelse en gang for alle prøve at aflive oppositionens gentagne gange fremførte påstand om, at regeringen i de foregående år havde gennemført ufinansierede skattelettelser, og at en stor del af de økonomiske problemer derfor skyldtes, at regningen nu skulle betales. Hans intervention udløste en krigerisk talelyst, uden at der af den grund blev rokket ved partiernes udgangspositioner.

Med »Genopretningspakken« på den ene side og »Fair Løsning« på den anden stod vælgerne endnu klarere end før med et valg mellem to forskellige opfattelser af, hvordan de kort- og langsigtede økonomiske problemer skulle løses: At klare sig i 730 dage med det man havde eller at arbejde 12 minutter mere om dagen – for nu at blive i slogansproget. Da Det Radikale Venstre hverken havde været inddraget i forarbejdet til »Fair Forandring« eller til »Fair Løsning«, var det ikke en helt samlet opposition, regeringen stod over for, men S-SF akse var blevet yderligere cementeret i halvåret.

Dens parlamentariske muligheder blev styrket af en beslutning den 15. maj på Enhedslistens landsmøde om, at partiets folketingsmedlemmer kunne stemme for en rød finanslov. Partiet havde altid stemt imod, undtagen

i 1996, hvor det undlod at stemme, fordi Venstre og De Konservative truede med at vælte den socialdemokratisk-radikale regering. Et sådant scenarie kunne nu gentages

Regeringsblokken var på sin vis også blevet cementeret gennem aftalen med Dansk Folkeparti om »Genopretningspakken«, men dens fundament var i halvårets løb blevet lidt porøst. Den 19. januar havde Christian H. Hansen meldt sig ud af Dansk Folkeparti og blevet løsgænger. Blandt hans begrundelser var utilfredshed med ledelsesstilen i partiet, og at det havde mere fokus på at bekæmpe burkaer end arbejdsløsheden. Han stiftede i marts et nyt parti, Fokus, men agtede fortsat at støtte regeringen. Automatikken i det tilsagn trak han tilbage den 4. juni som en reaktion på forringelsen af børnepengene, dagpengereformen, fældning af træer i Østerlid Plantage og vedtagelsen af en lov, der forbød 13 hunderacer.

Den 19. maj havde Per Ørum Jørgensen meddelt, at han trådte ud af den konservative folketingsgruppe, fordi han var uenig med ledelsen om sygehusstrukturen i Vestjylland, men også fordi han var utilfreds med regeringens manglende vilje til at gennemføre velfærdsreformer på efterlønsområdet. Han valgte den 21. juni at melde sig ind i Kristendemokraterne, som hermed blev repræsenteret i Folketinget for første gang siden 2005. Han erklærede, at han fortsat ville støtte den borgerlige regering, uden at han dog på nogen måde ville udstede en blankocheck.

Regeringens liv var ikke i umiddelbar fare, men sammen med løsgænger Pia Christmas-Møllers tidligere brud med de konservative kunne disse afhopninger måske senere give den problemer med at få forhandlet et flertal på plads.